Stuk **1006** (2001-2002) – Nr. 3

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

28 mei 2002

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Luc Van den Brande, Johan Sauwens, Ludwig Caluwé en Eric Van Rompuy, mevrouw Brigitte Grouwels en mevrouw Mieke Van Hecke –

betreffende een geactualiseerd Vlaams programma staatshervorming

VERSLAG

namens de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken uitgebracht door de heer Sven Gatz

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Norbert De Batselier.

Vaste leden :

de heer Ludwig Caluwé, mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Mark Van der Poorten, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren André Denys, Marc van den Abeelen, Francis Vermeiren, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Joris Van Hauthem, Karim Van Overmeire ;

de heren Norbert De Batselier, Leo Peeters ;

de heer Dirk Holemans ;

de heer Sven Gatz.

Plaatsvervangers :

de heren Boudewijn Laloo, Luc Van den Brande, Eric Van Rompuy, Jan Verfaillie ;

de heren Louis Bril, Frans De Cock, Karel De Gucht, Gilbert Van Baelen ;

de heren Herman De Reuse, Felix Strackx, Miel Verrijken ;

de heren Gilbert Bossuyt, Dany Vandenbossche ;

de heer Jos Geysels ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Zie :

1006 (2001-2002)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

– Nr. 2 : Verslag hoorzitting

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzetting door de heer Luc Van den Brande, mede-indiener 4

II. Bespreking 5

III. Stemming 10

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken besprak op 12 maart, 23 april en 14 mei 2002 het voorstel van resolutie van de heren Luc Van den Brande, Johan Sauwens, Ludwig Caluwé en Eric Van Rompuy, mevrouw Brigitte Grouwels en mevrouw Mieke Van Heckebetreffende een geactualiseerd Vlaams programma staatshervorming.

Op 23 april 2002 organiseerde de commissie over het voorstel een hoorzitting met de heer Patrik Vankrunkelsven, senator (*Parl. St.* Vl. Parl. 2001-2002, nr. 1006/2).

I. Inleidende uiteenzetting door de heer Luc Van den Brande, mede-indiener

De heer *Luc Van den Brande*, mede-indiener, verklaart dat het voorstel van resolutie is ingegeven door het *bonum commune :* met het oog op de volgende federale legislatuur moet men een gemeenschappelijke houding opbouwen om, zoals dat in het verleden steeds het geval was, vanuit een gemeenschappelijk Vlaams platform een dialoog aan te gaan over belangrijke stappen in de staatshervorming of staatsvorming.

De spreker verwijst naar de resolutie van 16 oktober 1991, die resulteerde in het tienpuntenprogramma van de toenmalige Vlaamse Raad, waarvan het zeer belangrijke Sint-Michielsakkoord een rechtstreeks gevolg was. Het Sint-Michielsakkoord was inderdaad van een andere orde dan de Lambermont- en Lombardakkoorden : zelfs de meest pessimistische analyses geven aan dat zeven tot acht van de tien punten volledig en integraal gerealiseerd werden door het Sint-Michielsakkoord, dat uitvoering kreeg in 1994 en 1995. In die periode werden dus zeer belangrijke hervormingen doorgevoerd.

In die context verkozen zowel meerderheid als oppositie om de belangrijke hervormingen van het Sint-Michielsakkoord eerst uitwerking te laten krijgen, en in de periode 1996-99 een volgende fase van de staatshervorming voor te bereiden. Dat heeft geresulteerd in de vijf belangrijke resoluties van 3 maart 1999. De bijzondere commissie die deze resoluties heeft voorbereid, werd trouwens voorgezeten door een lid van de oppositie, de heer Sauwens. De regering diende toen de zogenaamde Schrikkelnota in. Vanuit de luwte werd een platform ontwikkeld naar 1999 toe.

In het regeerakkoord van 1991 werd heel duidelijk gesteld dat de federale regering de motor zou zijn van de Sint-Michielshervorming, ging men akkoord over de thema's en bevoegdheden die het voorwerp zouden uitmaken van de onderhandelingen, en werd zelfs een timing opgenomen : voor de opening van de zitting in oktober 1992 moest een akkoord worden bereikt. Op één dag na heeft men zich gehouden aan die timing.

Wat men nu heeft verwezenlijkt in de Lambermont- en Lombardakkoorden, vertoont volgens de spreker een groot nadeel : men heeft een kans gemist om een fundamentele stap te zetten, en te realiseren wat de Vlamingen gemeenschappelijk beoogden.

In het hoofdstuk over institutionele vernieuwing van het Vlaamse regeerakkoord wordt in een eerste luik heel duidelijk aangegeven wat men onmiddellijk zou realiseren. Dat is een indrukwekkende lijst van ongeveer zesentwintig punten, waaronder het werkgelegenheidsbeleid, het vervoer en de mobiliteit. In de Lambermont- en Lombardakkoorden blijft daar echter maar weinig van over. Het tweede luik van dat hoofdstuk, waarin men vooropstelt dat men in de eerste helft van de legislatuur, na diepgaander overleg, een definitieve oplossing wil bieden voor een aantal knelpunten, is nog belangrijker. Het gaat dan onder meer over fiscale autonomie en verantwoordelijkheid, wetenschaps- en technologiebeleid, ambtenarenzaken, gezondheidszorg en gezinsbijslagen, telecommunicatie, vervoer en mobiliteit, ontwikkelingssamenwerking, economie, en een hele reeks maatregelen met betrekking tot Brussel. CD&V wil daar mee uitwerking aan geven, en vanuit de oppositie op de meest positieve wijze meewerken aan een gemeenschappelijk Vlaams programma. De vijf resoluties van het Vlaams Parlement blijven een referentiepunt. Ze zijn immers niet onverhoeds tot stand gekomen. De commissie-Sauwens heeft ongeveer 140 personen en instellingen gehoord, en behandelde verschillende thema's.

De heer Van den Brande roept de regering op om uitvoering te geven aan haar eigen regeerakkoord, en is dus bereid om haar daarin te steunen. Hoewel men de indruk wil wekken dat er binnen en tussen de diverse regeringen geen wrijvingen zijn, heeft hij de afgelopen weken en maanden forse uitspraken van Vlaamse ministers genoteerd, waarin zij aangeven wat allemaal onmiddellijk moet gebeuren.

De minister-president zelf heeft gezegd dat Vlaanderen onmiddellijk voor een kwart van de perso-

nenbelasting de aanslagvoet moet kunnen bepalen. Men wil dus eigen zeggenschap over 250 miljard frank. Dat is een heel ander verhaal dan wat Lambermont vooropstelt, namelijk geleidelijk wat meer fiscale autonomie tegen 2011.

In september 2000 stelde de minister-president dat wordt gewerkt aan een solidariteitsmechanisme, waarbij het inkomen van de armste regio wordt opgetrokken tot 95 percent van het nationaal gemiddelde, zodra het inkomen onder 92 percent van dat gemiddelde zakt. Inzake tewerkstelling verklaarde hij dat Vlaanderen de laagste werkloosheidsgraad van Europa heeft, en Wallonië één van de hoogste, zodat "het nemen van federale tewerkstellingsmaatregelen, zoals in het Rosetta-plan, iets absoluut absurds heeft". Dat is een heel forse uitspraak.

In de Septemberverklaring van 1 oktober 2001 zei de minister-president : "Zo heb ik al eind augustus gewezen op de onaanvaardbaarheid van de grote uitgavenverschillen in de gezondheidszorg tussen Vlaanderen en Wallonië. (…) Ik ben ervan overtuigd dat het toekennen van een grotere verantwoordelijkheid inzake de sociale zekerheid, in eerste instantie wat betreft de gezondheidszorg en de gezinsbijslagen, ook voor Wallonië een stimulans zal vormen om een duurzaam economisch herstel te verwezenlijken".

De laatste uitspraak van de minister-president dateert van vorige zaterdag : hoewel men niets gerealiseerd heeft van het tweede luik in het regeerakkoord, en nauwelijks iets van het eerste luik, is hij van mening dat het nu genoeg is geweest, en dat, of men het nu graag heeft of niet, een hele reeks bevoegdheden moet worden overgedragen. Volgens de heer Van den Brande is dat een verhaal van "luister naar mijn woorden, maar kijk niet naar mijn daden".

De minister-president is in goed gezelschap. Samen met minister Landuyt pleit hij voor een eigen regeling inzake de Vlaamse CAO's. Minister Stevaert wil het volledige energiebeleid en het verkeersbeleid regionaliseren. Minister Van Mechelen is van mening dat de deelstaten bevoegd moeten worden voor de vestigingswetten. Minister Anciaux vraagt de overheveling van de federale culturele instellingen naar de gemeenschappen. Minister Vogels vraagt de overheveling van de middelen van het Sociaal Fonds en het Regionaal Energiegebruiksfonds naar de gemeenschappen. Zij wijst ook op de nood aan homogene bevoegdheidspakketten, en somt er een hele reeks op. De spreker vindt dat allemaal prima. Hij vindt zich terug in die eisen.

Hoewel het eigen regeerprogramma niet wordt uitgevoerd, gaat er dus geen dag voorbij zonder dat een minister zegt "dat het zo niet verder kan". Premier Verhofstadt stelde in 1998 al dat de basisverantwoordelijkheid bij de deelstaten moet komen. Ook CD&V is voorstander van een confederaal model, waarbij de basisverantwoordelijkheid inderdaad bij de deelstaten ligt en beide deelstaten aan de confederatie toevertrouwen wat ze gemeenschappelijk afspreken. Een staatsmodel is immers nooit een doel op zich, maar een instrument om goed te besturen.

Sinds 2,5 jaar is er geen enkele globale en samenhangende discussie meer gevoerd over het Vlaams programma inzake staatshervorming. De indieners van het voorstel van resolutie vragen dan ook dat de Vlaamse regering een stand van zaken en de verdere doelstellingen in verband met haar programma 'institutionele vernieuwing' zou formuleren in een gemotiveerde nota. Die nota kan dan de basis vormen voor een discussie in de commissie. Blijkbaar is er geen enkel ander orgaan om over deze aangelegenheid te discussiëren.

De COSTA heeft officieel opgehouden te bestaan. Nochtans zou die Conferentie hét forum zijn waarop tijdens deze legislatuur, met een grote openheid en helderheid van geest en met de nodige argumenten, zou worden nagedacht over goed bestuur en over de toekomst van onze deelstaten binnen België en Europa. Zij kwam om de zes maanden samen. De heren Vankrunkelsven en Moureaux hielden bij de eerste bijeenkomst een historische toespraak. Men zou komen tot een fundamentele hervorming. Uiteindelijk bleek dat één grote grap, een parlement onwaardig. Daarom moet de discussie in de commissie worden gevoerd.

Het inhoudelijke platform dat meerderheid en oppositie op die manier samen tot stand brengen moet het uitgangspunt zijn bij een volgende federale regeringsvorming, en richtinggevend voor een verklaring tot herziening van de Grondwet. Dat is de redelijkheid zelve. Ook in het verleden is men in goede verstandhouding tot afspraken gekomen, met het politieke engagement om die afspraken te honoreren bij een volgende regeringsvorming.

II. Bespreking

Mevrouw *Mieke Van Hecke* herinnert eraan dat alle democratische partijen in het Vlaams Parlement tijdens vorige regeerperiodes hebben nagedacht over verdere stappen in de staatshervorming. Vandaag wordt een voorstel van resolutie inge-

diend, niet om het werk van de vorige legislatuur over te doen, maar om gezamenlijk te onderzoeken wat men met betrekking tot een aantal pijnpunten, die overigens door de bevoegde Vlaamse ministers zijn aangehaald, naar volgende regeringsvormingen kan aanbrengen vanuit het Vlaams Parlement. Zij zou het betreuren indien daaromtrent geen samenwerking tot stand komt. Het is immers de bedoeling om de werking van onze staatsstructuur te verbeteren.

De spreker roept de democratische fracties op om samen met de heer Van den Brande de materies af te bakenen waarover men, over de grens van meerderheid en oppositie heen, voorbereidend werk kan leveren ten behoeve van de regering. Die kan dan, zoals dat in het verleden gebeurde, een memorandum opstellen.

De *minister-president* stelt vast dat de heer Van den Brande de communautaire ambities van de Vlaamse ministers onderschrijft. Blijkbaar wil hij de meerderheid vervoegen om het communautaire luik van het regeerakkoord verder waar te maken. Vraag is natuurlijk op welke manier dat zal gebeuren, en binnen welke termijn.

De heer *Sven Gatz* vermoedt dat een meerderheid van de Vlaamse partijen een verdere vooruitgang nastreeft in het dossier van de staatshervorming. Volgens hem blijven het regeerakkoord en de resoluties van de vorige legislatuur inhoudelijk voor een groot deel overeind. Hij vraagt zich wel af of men al dat werk dan moet overdoen. De werkzaamheden van de vroegere commissie staatshervorming hebben eigenlijk niet zoveel opgeleverd. Hij wil dan ook niet in een dergelijk scenario vervallen. Dat werkt immers contraproductief, en men komt er nergens mee.

De spreker stelt wel voor om, zoals in 1991, vrij kort voor de verkiezingen met een aantal partijen een aantal gemeenschappelijke afspraken te maken. Dat is een andere manier van werken dan tijdens de vorige legislatuur. In 1991 werd aan die lijst geen volledige legislatuur gewerkt, en misschien waren de resultaten juist daarom beter. Het resultaat hangt dikwijls samen met de werkzaamheden die eraan voorafgegaan zijn. Vandaag kan men het debat eventueel levendig houden met interpellaties. Men heeft echter geen baat bij een grote jachtpartij, waarbij de fanfare op kop loopt.

De heer Gatz staat dus bijzonder terughoudend tegenover het oprichten van een nieuwe commissie staatshervorming, zoals die tijdens de vorige legislatuur bestond. Hoewel daar met veel enthousiasme werd gewerkt, heeft men echter ook het uiteindelijke strategische resultaat ervan moeten vaststellen. In een dergelijke commissie wordt niet in de luwte gewerkt. Commissies zijn per definitie openbaar. Bovendien is het opstellen van een verlanglijst niet de beste manier om resultaat te boeken. Desalniettemin is ook de heer Gatz bereid om via de normale parlementaire controlemechanismen het debat te voeren.

De fractie van de spreker staat ondubbelzinnig achter het luik 'staatshervorming' van het regeerakkoord, dat rechtstreeks voortvloeit uit de werkzaamheden van de commissie staatshervorming, en wil actief meewerken aan de realisatie ervan.

De heer *Ludwig Caluwé* verwijst naar een persmededeling van Spirit, waarin die partij vraagt om overleg te plegen over het uitbouwen van een gezamenlijke communautaire strategie. De politieke agenda wordt de laatste weken immers regelmatig bezwaard door communautair geladen dossiers, en tal van wrijvingspunten dreigen de bevoegdheden van de Vlaamse regering uit te hollen. De ministers van Spirit moeten het probleem blijkbaar zo snel mogelijk aankaarten in de Vlaamse regering. De spreker kan zich niet voorstellen dat de heer Gatz niet meer over de parlementaire reflex beschikt om die discussie ook in het parlement te willen voeren. Beide initiatieven zijn dus complementair.

Volgens de heer *Sven Gatz* gaat het om een strategische kwestie. Hij behoort tot de meerderheid, en het is zijn recht om daarover binnen de meerderheid van gedachten te wisselen. Dat betekent overigens niet dat men geen contacten mag hebben met oppositiepartijen. Dat zijn echter contacten van informele aard. Hij wil niet vervallen in een proces dat zou leiden tot het opstellen van een lastenkohier dat nog altijd bestaat. Het programma van de vorige commissie staatshervorming is immers in belangrijke mate uitgevoerd, maar in belangrijke mate ook nog niet.

De heer *André Denys* verwijst naar een uitspraak van de heer Suykerbuyk, die stelde dat het openlijk bepalen van zijn strategie het domste is wat men kan doen.

Hij herinnert eraan dat het Vlaams Parlement destijds zijn goedkeuring hechtte aan het tienpuntenprogramma, op het ogenblik dat beide gemeenschappen reeds hadden beslist om over te gaan tot een dialoog van gemeenschap tot gemeenschap. In de vorige legislatuur werd, zonder dat er een gesprek was met de Franstaligen, beslist om een eigen programma op te stellen. De samenwerking tussen

meerderheid en oppositie heeft toen geresulteerd in vijf resoluties. Toen heeft men weliswaar inhoudelijk goed gewerkt, maar strategisch wist men niet waar men zou uitkomen. Commissievoorzitter Sauwens stelde, nadat de resoluties gestemd waren, de vraag wat men er nu mee ging doen. Hij heeft ze dan bezorgd aan zijn collega's in het Waalse en Brusselse Parlement en het Parlement van de Franse Gemeenschap. Dat heeft geleid tot onbegrip bij de Franstaligen. Vraag is dus of het Vlaams Parlement opnieuw dergelijke werkzaamheden moet aanvatten. De resoluties zijn immers nog altijd geldig : ze inhoudelijk opnieuw in vraag stellen en het werk van de vorige legislatuur overdoen zou verkeerd zijn.

De heer Denys is dan ook enigszins verrast door het voorstel van resolutie. De indieners vragen aan de regering om een nota op te stellen over de te volgen strategie inzake staatshervorming. Nochtans beschikt het parlement over heel wat instrumenten om het debat over de staatshervorming te voeren : via interpellaties kan men zijn controlerecht uitoefenen, terwijl men ook een actueel debat kan voeren over het thema.

De spreker wil eerder nagaan hoe de uitvoering van het Lambermontakkoord evolueert. Hoe verloopt dat in de praktijk ? Tijdens het begrotingsdebat heeft hij daarover landbouwminister Dua al ondervraagd. De discussie over de mogelijke afschaffing van het kijk- en luistergeld toont aan dat het begrip fiscale differentiatie werd geïntroduceerd. Men moet dus een aantal zaken herzien. Het is noodzakelijk om ook de gevolgen van de uitvoering van de Lambermontakkoorden te onderzoeken.

Traditioneel speelt het Vlaams Parlement een belangrijke rol in het proces van de staatshervorming. De heer Denys pleit nochtans, voor wat de te volgen strategie betreft, voor de nodige voorzichtigheid : Vlaanderen kan de vijf resoluties immers niet alleen uitvoeren. Vraag is dan ook welke de beste strategie is om verdere stappen te kunnen zetten inzake staatshervorming. Dat kan op verschillende momenten gebeuren, maar het moment van de regeringsvorming is zonder twijfel het belangrijkste. Men mag niet vergeten dat in de vorige legislatuur een mooi programma werd uitgebouwd, maar dat men geen enkel aanspreekpunt had voor de realisatie ervan. De gehanteerde strategie – het aanschrijven van de bevoegde commissies van de andere regionale parlementen – werkte contraproductief. Enige bezinning daaromtrent is op zijn plaats. Naar aanleiding van de regeringsvorming kan men afspraken maken.

De heer *Bruno Tobback* wijst erop dat men in het nabije verleden in Vlaanderen lange lijsten aanlegde van wat men allemaal wou realiseren. Objectief gezien heeft men daarvan nogal wat verwezenlijkt tijdens de voorbije jaren. Men kan zich dan ook afvragen of het belangrijk is om op dit ogenblik opnieuw een volledig eisenpakket op tafel te leggen. Is het niet rationeler en efficiënter om in een rustige, kalme sfeer oplossingen aan te brengen voor een aantal door de leden van de regering aangeduide knelpunten ? Is het niet schadelijk voor die sfeer om nu opnieuw de grote hoogmis te organiseren ? Dat is een strategische vraag, die men nuchter moet onderzoeken. Het voorstel van resolutie biedt daartoe de gelegenheid.

De spreker twijfelt eraan of de heer Van den Brande in de eerste plaats bekommerd is om bestuurlijke efficiëntie en het hervormen van de staat, eerder dan om het voeren van oppositie. Hij heeft geen zin in een parlementaire discussie tussen meerderheid en oppositie over de realisaties inzake staatshervorming, en stelt voor om, op basis van het voorstel van resolutie, rustig te discussiëren over het nut van de voorgestelde strategie. Men kan daar dan eventueel over stemmen, en vervolgens debatteren over de grond van de zaak. De discussie handelt dus in eerste instantie over het nut van een dergelijke nota van de regering, en dan pas over de inhoud.

Volgens de *minister-president* moet men, een goed jaar voor de federale verkiezingen van 2003, alles op alles zetten opdat de federale kamers zouden instemmen met een verklaring tot herziening van de Grondwet die alle kansen geeft aan een debat over de staatshervorming in de volgende legislatuur.

Hij vraagt zich af of men wel weet wat men wil. De ene fractie wil nu eenmaal verder gaan dan de andere. Indien een discussie in het parlement alleen maar zou leiden tot het blootleggen van het spanningsveld tussen minimalisten en maximalisten, waardoor buiten het parlement, en dan vooral bij degenen die moeten instemmen met een verklaring tot herziening van de Grondwet, verkeerde indrukken ontstaan, dan verkiest hij de rechtstreekse dialoog. Men moet alles ondernemen om die rechtstreekse dialoog te voeren, en ook de Franstaligen ervan te overtuigen om in te stemmen met een herzieningsverklaring die alle kansen geeft. Het kan nuttig zijn om te discussiëren, maar iedereen weet dat de goedgekeurde resoluties van maart 1999 het kader vormen. Het zou spijtig zijn dat er een fanfare op kop loopt die verkeerd wordt beluisterd aan de andere kant van de taalgrens. Indien dat voor

gevolg zou hebben dat de Franstaligen niet bereid zijn tot een noemenswaardige herziening van de Grondwet, vormt dat de grootst mogelijke hypotheek op een verdere staatshervorming.

De heer *Dirk Holemans* sluit zich daarbij aan. Zijn fractie is in elk geval niet maximalistisch ingesteld. Hij vraagt wat het verschil is tussen de voorgestelde resolutie en het jaarlijkse debat over de beleidsbrief, waarin de regering aangeeft wat ze heeft gerealiseerd. Volgens hem komt de resolutie op hetzelfde neer : men vraagt naar de stand van zaken en de ambities met betrekking tot een bepaald onderdeel van het regeerakkoord.

Volgens de spreker is de commissie overigens perfect geschikt om rustig en ernstig, in de luwte, te discussiëren over verdere stappen in de staatshervorming. Hij is verheugd dat de heer Van den Brande actief wil meewerken aan de uitvoering van het regeerakkoord. Dat is positief. Overigens kan hij nu al zijn controlerecht uitoefenen via bijvoorbeeld interpellaties. Indien hij wil nagaan hoever de regering staat met de uitvoering van haar beleid, kan dat bij de bespreking van de begroting en de beleidsbrief. Zo zou het interessant zijn om na te gaan hoever het staat met de in het aanvullende regeerakkoord vooropgestelde institutionele vernieuwing (decumul, toepassing van het systeem D'Hondt bij de gemeenteraadsverkiezingen en rechtstreekse verkiezing van de burgemeester).

Indien men zou ingaan op de vraag van de heer Van den Brande om op korte termijn een nota in te dienen, is het hek van de dam. Dan kan iedereen een globale regeringsnota vragen over een domein dat hij of zij cruciaal vindt. Dat is geen normale manier van werken.

De heer *Luc Van den Brande* antwoordt dat over deze aangelegenheid geen beleidsbrief is opgesteld. Hij vraagt zich op zijn beurt af wat het verschil is tussen de fanfare die op kop loopt en de fanfare met een bombardon, die elke dag verklaringen aflegt over wat er absoluut moet gebeuren. Blijkbaar is het de bedoeling om tegen 15 juni 2002 een Vlaams manifest op te stellen, met daarin een Vlaams programma staatshervorming. De minister-president heeft daar vrijheid van handelen. Het zou logisch zijn om daarin een aantal opties te nemen naar de toekomst, die door velen worden ondersteund.

De *minister-president* wijst erop dat de heer Van den Brande verwijst naar een persoonlijke publicatie, die niet noodzakelijk de vertolking inhoudt van regeringsstandpunten. Hij zal er in elk geval voor zorgen dat hij het opstellen van een verklaring tot herziening van de Grondwet niet hypothekeert.

De heer *Joris Van Hauthem* ziet niet in wat erop tegen is om aan de Vlaamse regering te vragen een stand van zaken en de verdere doelstellingen in verband met de staatshervorming te formuleren in een nota, en die ter bespreking voor te leggen aan de commissie. Volgens de heer Denys is dat strategisch helemaal fout, maar in de vorige legislatuur drong hij erop aan dat het werk van de commissie staatshervorming niet vrijblijvend zou zijn, en dat de partijen haar conclusies in acht moesten nemen bij de regeringsonderhandelingen. Uiteindelijk heeft men dat niet gedaan.

Uiteraard kan men de regering altijd interpelleren over de stand van zaken bij de uitvoering van een bepaald luik van het regeerakkoord. Men kan ook altijd een motie of resolutie indienen, waarin men zelf een stand van zaken opmaakt en nieuwe doelstellingen formuleert. Het CD&V-voorstel is nog zeer mild voor de regering, want zij mag zelf die stand van zaken opmaken en nieuwe doelstellingen formuleren. Natuurlijk zal zij dan kleur moeten bekennen.

Voor de *minister-president* blijven de tijdens de vorige legislatuur door het Vlaams Parlement goedgekeurde resoluties het kader waarbinnen hij wil werken. Dat heeft hij reeds eerder verklaard. Het Vlaamse regeerakkoord gaat minder ver dan sommige van die resoluties. Overigens hebben sommige fracties voorbehoud aangetekend bij bepaalde resoluties. Toch vormen zij een uitstekende basis om verder te onderhandelen over de toekomstige staatsvorming. Dat neemt niet weg dat elke coalitie steeds zal moeten nagaan hoe ver men kan gaan in een regeerakkoord.

De spreker is bereid om toe te lichten welke onderdelen van het regeerakkoord zijn uitgevoerd, en welke niet. Over wat gerealiseerd is, moet de regering zich niet schamen. Dat is belangrijk en significant. Men moet overigens ook datgene wat in het federale parlement is goedgekeurd op een goede manier implementeren. Dat is niet evident. De publieke opinie vraagt zich wellicht af waarom men al volgende stappen wil zetten in de staatshervorming, terwijl de pas gezette stap nog niet helemaal is uitgevoerd op het terrein. Men moet eerst en vooral zorgen dat de nodige middelen en personeel terechtkomen waar ze thuishoren.

Het is niet evident om aan de publieke opinie uit te leggen dat de staatshervorming leidt tot een beter bestuur en een betere dienstverlening voor de bur-

ger. In het verleden is de politiek daar onvoldoende in geslaagd. Om daarin te lukken moeten nog heel wat onvolmaaktheden worden weggewerkt. Men moet dan ook in twee richtingen werken : enerzijds moet men nieuwe stappen zetten en nieuwe bevoegheidsdomeinen nastreven, anderzijds moet men de stappen die gezet zijn vervolmaken, en dus komen tot homogene bevoegdheidspakketten. Het is immers belangrijk om de politiek te besparen van discussies tussen het federale en de andere niveaus over wie nu eigenlijk welke bevoegdheid heeft. Ook bij de Lambermonthervorming is een aantal schoonheidsoperaties in die zin achterwege gebleven.

Wat de te volgen strategie betreft, is de houding van de minister-president bekend : het resultaat is belangrijk. Daarom moet men de komende maanden, met het oog op de regeringsonderhandelingen die volgen na de verkiezingen van 2003, een klimaat creëren dat nieuwe onderhandelingen toelaat. Dat is het uitgangspunt. Uiteraard kan men ook kiezen voor een aanpak waarbij men niet negocieert. De meeste fracties zijn daar echter geen voorstander van. Welnu, om te onderhandelen moet men met twee zijn. Daarom is het belangrijk dat het heersende klimaat toelaat dat men na de verkiezingen van 2003 een volgende ronde in de staatshervorming mogelijk wil maken. Men mag dat klimaat niet nodeloos hypothekeren. Hoewel er uitstekend werk is geleverd, hebben de eenzijdige onderhandelingen onder Vlamingen tijdens de vorige legislatuur, met de daaraan verbonden publiciteit, geleid tot een blokkering : de Franstaligen hebben geweigerd om welk Grondwetsartikel van betekenis ook voor herziening vatbaar te verklaren. Zou het niet jammer zijn dat men opnieuw, met veel publiciteit en tromgeroffel, een debat gaat voeren, om dan vast te stellen dat het leidt tot een houding die elke onderhandeling tijdens de volgende legislatuur blokkeert ?

Dat neemt niet weg dat parlement en regering een en ander goed moeten voorbereiden. Er moet verder worden nagedacht, in de luwte of elders. Maar dat gebeurt beter niet door opnieuw grote debatten te voeren. Veel van het reeds geleverde denkwerk blijft vandaag immers beschikbaar. De Vlaamse partijen moeten een minimale consensus nastreven over hun houding bij de volgende federale verkiezingen en de daaropvolgende regeringsvorming. Indien dat gepaard gaat met veel publiciteit en persbelangstelling, zou dat kunnen leiden tot een weigerachtige houding van de Franstaligen, dus tot het soort immobilisme waarin men voor 1999 verzeilde. Dat moet men vermijden. Enige strategische overpeinzing is dus op zijn plaats. Hoe dan ook is de minister-president beschikbaar voor de commissie, indien zij hem wil interpelleren over de stand van zaken in verband met de uitvoering van het regeerakkoord en over zijn communautaire ambities.

Ook de heer *Luc Van den Brande* stelt vast dat de burger een onderscheid maakt tussen 'het institutionele debat' enerzijds en wat op het terrein gebeurt anderzijds. Het eerste lijkt een enigszins etherisch debat te zijn, terwijl het dat helemaal niet is : het biedt instrumenten om problemen op het terrein op te lossen. Maar omdat de Vlaamse ministers bijna dagelijks en op een heel duidelijke manier, maar helaas niet samenhangend, een aantal problemen aanstippen en standpunten uiten, wordt de verwarring op het terrein elke dag groter. Toch ziet de minister-president het niet zitten om een algemene strategie uit te werken. Hij vergist zich : een gezamenlijke strategische aanpak heeft wel zijn nut ! Zo vormde een voorstel van resolutie van de heren Guido Verhaegen, Lode Hancké, André Denys en Paul Van Grembergen in 1991 de aanzet voor de besprekingen die leidden tot het Sint-Michielsakkoord. De kwaliteit en de inhoud van dat akkoord is navenant, zeker in vergelijking met die van het Lambermontakoord. Dat moet toch aanleiding geven tot enige reflectie. Het parlement heeft steeds, welke coalitie ook regeerde, nagedacht over een programma staatsvorming.

De spreker vraagt zich af of het restant van het institutionele programma van de regering nu wordt geklasseerd. Zal men de partijen die stellen dat het staatshervormingsdebat voor deze legislatuur is afgerond, volgen ? Het zou goed zijn om dat te weten. Indien de regering geen nota indient, is de conclusie dat haar programma niet verder zal worden uitgevoerd.

De heer *Norbert De Batselier* verklaart dat het stemgedrag van de sp·a ten aanzien van de vijf resoluties voor zijn fractie het kader blijft. Zij steunde niet alle vijf resoluties. Vooral inzake financiële aangelegenheden werd voorbehoud aangetekend. Dat is het gevolg van een verschillende opvatting over de vennootschapsbelasting en de personenbelasting. Naast de resoluties zijn er de hoofdstukken 'institutionele vernieuwing' in het Vlaamse en het federale regeerakkoord.

Het is duidelijk dat men vandaag, in tegenstelling tot vroeger, niet onvoorbereid is. Tijdens de vorige legislatuur moest de commissie staatshervorming een en ander nog politiek en technisch onderstutten. Dankzij de werkzaamheden van die commissie heeft men vandaag nog voldoende politieke en

technische munitie voorhanden. Bijgevolg heeft men nood aan een totaal andere benadering dan drie jaar geleden.

Volgens de heer *Luc Van den Brande* weigert de politieke meerderheid in het Vlaams Parlement gewoon het debat. Ondanks de verklaringen van de minister-president, is de geloofwaardigheid van de regering op dit punt onder nul gezakt : nadat men een onbegrijpelijk akkoord heeft gesloten over de kieshervorming, dat niets te maken heeft met het dichten van een kloof, maar vooral een verhaal van zelfbediening is, geven de Vlaamse regering en de politieke meerderheid blijk van een absolute onwil om een zindelijk en open gesprek te voeren over de staatshervorming. Bovendien werd het traject dat samen werd uitgestippeld, verlaten. Dat is niet alleen ontgoochelend, maar eigenlijk ook politiek onverantwoordelijk. Tegenover de pers geldt de schone schijn, maar in werkelijkheid wordt er niets gedaan. De verantwoordelijkheid daarvoor van de Vlaamse regering en de politieke meerderheid is evident.

De heer *Joris Van Hauthem* stelt vast dat de meerderheid van het parlement blijkbaar niet wil dat de regering een nota opstelt. Tijdens de vorige legislatuur diende de Vlaamse regering wel de Schrikkelnota in. Toen bestond binnen de federale meerderheid nochtans de afspraak dat geen verdere stappen in de staatshervorming mochten worden gezet. De spreker heeft die afspraak overigens altijd betreurd. Van de Schrikkelnota werd vooraf gezegd dat zij een product was van de hele regering, maar dat zij niet te nemen of te laten was. Nu moet men vaststellen dat de regering het hoofdstuk staatshervorming heeft afgesloten.

In 1999 was het de bedoeling dat het aannemen van de vijf resoluties leidde tot een engagement. Men stelde die resoluties toen voor als een democratisch feit, waar men niet langs kon. Nochtans kon sindsdien worden vastgesteld dat men er wel langs kan. Blijkbaar bestaat de werkwijze van de Vlaamse regering erin om over een hervorming te gaan onderhandelen in de ambtswoning van de premier, en het bereikte akkoord daarna te komen meedelen aan het Vlaams Parlement. Dat parlement verklaart zich dan zeer gedwee akkoord.

Dat de meerderheid zich verzet tegen het aannemen van het voorstel van resolutie, betekent dat zij het debat inderdaad niet wil voeren, en dat tijdens deze legislatuur geen initiatieven mogen worden genomen vanuit het Vlaams Parlement. De spreker betreurt dat. De manier waarop de hoorzitting over het voorstel tot stand kwam, is in dat verband niet alleen beschamend, maar ook ontluisterend en veelbetekenend.

Volgens de heer *Sven Gatz* klopt het niet dat in het Vlaams Parlement niet kan worden gedebatteerd over de staatshervorming. Verschillende commissieleden hebben erop gewezen dat de normale parlementaire technieken niet zijn uitgeschakeld. Bovendien moet men eventuele volgende stappen in de staatshervorming altijd vanuit twee invalshoeken bekijken, een inhoudelijke en een strategische of tactische. Wat de inhoud betreft, zijn de resoluties van de vorige commissie staatshervorming nog in grote mate geldig. Daarnaast is er ook het regeerakkoord, dat inhoudelijk nog voldoende stof biedt. Wat het tactisch-strategische betreft, beseft iedereen dat men met twee moet zijn om een staatshervorming te realiseren. Op dit ogenblik is er in dat verband weinig vooruitgang mogelijk. Dat bleek ook uit de hoorzitting.

Om die reden acht de spreker het niet aangewezen om op dit moment in het parlement lange besprekingen te wijden aan de staatshervorming. Daarmee bereikt men weinig of niets. Het is wel zijn bedoeling om aanknopingspunten te blijven zoeken met het oog op verdere stappen in de staatshervorming, maar wellicht is dat nuttiger en meer op zijn plaats naarmate de federale verkiezingen naderen. Vandaag ziet hij daar het nut niet van in. In die zin moet zijn standpunt over het voorstel van resolutie worden geïnterpreteerd.

De heer *André Denys* sluit zich daarbij aan.

III. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met acht stemmen tegen zeven.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Sven GATZ Norbert DE BATSELIER